

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea
să se adreseze la «Re-
dacţiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul II.

Blaşiu 1 Octobrie 1892.

Numărul 40.

Dreptul de a ne alege Archiepiscopul.

VI.

(+) În cinci numerii precedenţi am dovedit, că dreptul de a ne alege Archiepiscopul şi Mitropolitul este atât de clar şi întemeiat, încât nimeni nu-l poate trage la îndoială, ér Ministrul de culte şi instrucţiunea publică nu-l poate călca în picioare fără a vătămă legile fundamentale ale ţerei şi constituţiunea bisericeii noastre.

Fiindcă însă suntem de convingerea, că cestiunea acésta, astăzi mai virtos, trebuie să fie limpede deplin, nu voim a ascunde nici dificultăţile, ce s'ar pute ridica din partea rēvoitorilor nostri în contra acestui drept cardinal.

Ar pute adevă dice cineva, că dreptul clerului nostru de a-şi alege pre Archiepiscopul său a durat numai până când a existat așa numita diecesă a Făgăraşului, însă după ce acésta diecesă s'a ridicat la rangul de Mitropolie, a trebuit să înceteze şi dreptul Clerului de a alege pre Mitropolitul său.

Obiecţiunea acésta însă nu are nici o valoare, dacă considerăm lucrul mai de aproape.

Toţi scim, că diecesa Făgăraşului s'a înfiinţat la anul 1721 prin bulla pontificie din acel an, carea se începe cu cuvintele „Rationi congruit“. Acésta diecesă ca atare a existat după drept până în anul 1853, când a emanat dela Sântul Scaun apostolic

Bulla pontificie, ce se începe cu cuvintele „Ecclesiam Christi“, prin care scaunul episcopesc de Făgăraş s'a ridicat la rangul de Archiepiscopie şi Mitropolie.

De altă parte toţi scim, că diecesa Făgăraşului s'a înfiinţat pentru Românii greco-catolici în locul Mitropoliei greco-catolice, carea își avea reşedinţa în Alba-Iulia.

Din însuşi faptul acesta rezultă, că Archiepiscopia şi Mitropolia greco-catolică de Alba-Iulia a existat de jure cel puţin până la anul 1721. Acest adevăr se vede destul de limpede şi din împrejurarea, că până la acel an nu întimpinăm nici un act emanat dela Sântul Scaun apostolic, în care să se dică, că scaunul arhieresc greco-catolic de Alba-Iulia ar fi fost degradat la rangul de simplă episcopie. Din contră întimpinăm mai multe acte publice, din cari se vede apriat, că Scaunul arhieresc de Alba-Iulia şi după sânta Unire şi-a conservat titlul, drepturile şi privilegiile de scaun arhieresc şi mitropolitan, ceea ce pre larg o dovedeşte Petru Maior în Istoria bisericeii Românilor partea a 2-a cap 2. Spre a face însă evident şi aci adevărul enunţat, ne vom provoca şi noi la câteva documente publicate de Nilles în opul său: „Symbolae ad illustrandam historiam Ecclesiae orientalis.“

În manifestul sinodului dela an. 1698 ţinut sub Mitropolitul Atanasii

se dice: „Care lucru l'am întărit cu pecetea mitropoliei noastre.“¹⁾ Din acestea cuvinte se vede, că în însuşi actul uniunii clerul nostru consideră scaunul arhieresc greco-catolic de Alba-Iulia de scaun mitropolitan, şi tot așa a fost considerat acest scaun şi de alţii.

În actul uniunii scris în sinodul ţinut în Alba-Iulia la 5 Septembrie 1700 Atanasii nu se subscrie de „episcopus“, ci de „Archiepiscopus Athanasius“.

Chiar şi după ce Atanasii a fost confirmat în scaunul său atât din partea curţii împărătesci, cât şi din partea Scaunului apostolic, el se intitulează în mai multe acte publice de Archiepiscop şi Mitropolit. Astfel îndată după întorcerea sa din Viena, unde a fost confirmat din partea împăratului, în 20 Iuliu 1701 a adresat o circulară „honorandis archipresbyteris Demetrio ex Rászváros ad Varadinum cum omnibus suis presbyteris, filiis nostris spiritualibus.“ carea se începe cu cuvintele: „Nos Athanasius Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Valachorum in Transilvania partiumque nobis annexarum Metropoliarum Albensis, graecorum ritus etc. etc. Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis consiliarius.“²⁾ În protestul dat în contra celor hotărâte de Sinodul ţinut în toamna anului 1711 Mitropolitul Atanasii astfel începe:

¹⁾ Nilles I. c. v. I. p. 205.

²⁾ L. c. v. I. p. 387.

Feuilleton

Din filosofia fericirii.

(Fine.)

Acestea ni-le spune mintea. Ér credinţa ne spune încă şi mai mult. Ea ne spune anume, că afară de păcat nici nu este nici un rău. În mâna noastră a dat Dumnezeu puterea de a preface în fericire totă neplăcerea, ce ne ajunge, tot ce numim noi suferinţă şi necas. Avem numai să le purtăm acestea așa, precum se cuvine. În loc de a ridica pumnul spre cer şi a esclama: „Numai mie mi-se poate întâmpla, ca să capăt un tărîu rece, când voi să mănânc friptură,“ în loc de a o face asta, noi întru necas fiind trebuie să ne aducem aminte, ce de daruri am primit dela Dumnezeu şi de câte ori le-am răsplătit cu nerecunoştinţă. Ce de bunătate se manifestă şi într'aceea, că Dumnezeu trimite asupra noastră necasuri, pentru ca să ne aducem aminte de dînsul şi să-l dicem: „Dacă mi-am uitat de tine, pre când eram fericit, tu dă-o acésta uitării, când îți mulțămesc acum pentru necasul meu, pentru că el

mă întorče la tine.“ Așa avem să primim necasurile și să ne mai aducem apoi aminte și de aceea, că suferințele nu ne sunt numai nise ocazii și mijloce de pocăință, ci ne sunt și totă atâtea isvóre de comori, cari le putem câștiga pentru viața de veci. Și acestea eă mi-le pot câștiga, și apoi să mă mai tînguesc, că sunt nefericit?

Mulțămesc de compliment. Așa dară trebuie că am unu naturel foarte fericit, sau dără nici odată n'am avut parte de suferință și nefericire mare? Dără nu ți-ai și uitat de istoria locașului meu? Dintr'însa ai putut vedé, că îmi place comoditatea. Apoi te mai încredințezi și despre aceea, că eă mai bucos mănânc friptură rece de găscă și-mi spală apoi găteliul cu un pahar două de vin de Telo din 1889, decât să-mi înăresc viața cu mămăligă și crastaveți murați și să beu apoi móre. Așa dar să scii, că naturelul meu nici pre parte nu este așa de fericit, cât să fi nepăsătoriu față cu fericirea pământescă. De necasurile și suferințele, prin cari am trecut, nici nu voi să-ți povestesc. Am avut și eă parte de ele, și dacă ți-le-ai spune, pôte că ți-ai stîrni compătîmirea. Dar când ele mă asupria, eă am folosit

mijlocele mele, ca acelea să nu-mi strice, și mijlocele mele mi-au folosit.

Adecă sunt omeni, cari au noroc întru tóte, și sunt érași alți omeni, cari n'au noroc întru nimica? Asta e părerea ta? Bine, că-mi oferesc ocașunea de a-ți face érași o bucurie. Vedé, și eă cunosc un om nefericit, un om care n'are noroc întru nimica. El dimineta face o preumblare, apoi cetesce diarele, dejună și se cuprinde după aceea cu afacerile sale, până sosesc timpul de a be un pocalt de bere înainte de prând. După prând dorme până cătră trei ore, apoi lucră până pre la cinci, érá apoi pomesce să-și cerce distracție în petreceri. Sara i-o cuprinde obligata parte de șacă, și dacă nu pôte dormi nóptea, cetesce romanuri. Așa o duce omul acela deja de două dec de ani, și într'aceea este sănétos ca mărul și — se plînge, că aci pre pământ el nu affă fericire. El numai acésta o crede. Credința acésta și este singura lui nefericire, dar lui i-se pare, că ea este înțelepciune. În tóte celealalte se privesce de nefericit și nutresce convingerea, că nervii sî spre a puté purtă nefericire numai așa și-i pôte oțeli, dacă an de an face câte o călătorie. Și

„Nos Athanasius Archiepiscopus Valachorum graeci ritus in Transilvania damus syngrapham nostram etc.“¹⁾ Ceea ce dovedește, că chiar și în anii din urmă ai vieții sale și chiar și în acte adresate către persoane catolice de ritul latin, cum a fost adresat și protestul citat, Atanasiu s'a considerat pre sine și a fost și din partea latinilor recunoscut de *Archiepiscop și Mitropolit*.

Este deci evident, că cel puțin până la anul 1721 scaunul arhieresc de Alba-Iulia a fost recunoscut de scaun arhieresc și mitropolitan. Totu odată este știut din cele publicate în numerii 35 și 36 ai „Unirii“, că până la anul 1721 s'a întâmplat două alegeri de Arhier și anume una în 1713, cându a fost ales Venceslau Frantz, pre care curtea împărătească nu l'a întărit și alta în 1715, cându a fost ales Ioan Pataky, care din partea Sântului Scaun Apostolic a fost confirmat ca episcop al Făgărașului numai târziu în 1721.

Dacă însă este adevărat, că Mitropolia noastră a existat și pre timpul sântei Uniri până la anul 1721, și dacă este adevărat, că și în acestu timp am ales Arhier, și încă numai câte o singură persoană, pentru scaunul mitropolitan, dela sine urmază, că reactivându-se această Mitropolie prin bulla papală dela an. 1853, trebuie să se fi reactivat și dreptul de alegere exercitat până la 1721. Mai departe dacă dreptul de alegere a trecut la clerul nostru atunci, cându în locul Mitropoliei de Alba-Iulia s'a înființat diecesa Făgărașului, cu atât mai virtos a trebuit să treacă acestu drept atunci, cându însăși diecesa Făgărașului a fost ridicată la demnitatea de Archi-

¹⁾ Ibidem.

episcopie și Mitropolie, căci actul acesta nu învolve știrbirea drepturilor avute, ci înzestrarea scaunului arhieresc cu drepturi nouă.

Concluziunea noastră apare încă și mai lămurită, dacă adoptăm părerea lui Petru Maior, ¹⁾ în sensul că demnitatea mitropolitană a bisericii de Alba-Iulia a trecut la biserica de Făgăraș, căreia nimica nu i-a putut detrage din demnitatea sa de biserică mitropolitană acea împrejurare, că atîrnă dela scaunul mitropolitan de Strigoni, în tocmai precum nici jurisdicțiunea, ce o exercită odinioară arhieriscopul de Bucuresci asupra lui Atanasiu și a antecesorilor lui, nu a detras nimica din dreptul și titlul lor de Mitropoliți.

În favorul acestei păreri se pot aduce argumente foarte puternice scose din acte publice. Dacă cetim cu atențiune bulla papală „Rationi congruit“ din 1721, prin care s'a înființat diecesa gr. cat. a Făgărașului, ne convingem, că această biserică în virtutea acestui act nu a fost supusă nici unei biserice mitropolitane, ăr episcopul de Făgăraș nu a fost subordonat ca sufraganeu nici unui arhieriscop din Transilvania și Ungaria. Ba ce este mai mult, în această bullă nu se face nici măcar amintire de Arhieriscopul din Strigoni, ori de vre-o supunere canonică a episcopului din Făgăraș sub acel Arhieriscop.

Subordinarea arhierilor nostri la arhieriscopul de Strigoni nu s'a întâmplat prin bulla papală citată, ci s'a realizat înainte de înființarea diecesei Făgărașului prin diploma a doua a împăratului Leopold I. dela anul 1701, în care despre Mitropolitul nostru se dice: „Ab antelato Archiepiscopo Strigoniensi, tamquam singulari

¹⁾ Ist. bis. Rom. part. 2. p. 199.

patrono eorumdem, cum toto clero principalem habeat dependentiam.“ Chiar și în casul, cându această diplomă ar fi genuină, încă totu nu rezultă dintr'însa, că în aceea s'ar fi dat arhieriscopului din Strigoni dreptul de a exercita asupra Arhierilor nostri jurisdicțiune de *Mitropolit*, pentru-că abstragându dela împrejurarea, că singură diploma împărătească fără de aprobarea Papei nu pte subordina o biserică catedrală altei biserice catedrale, — din însuși contextul cuvintelor citate se vede, că în aceea diplomă nu este vorba de o subordinațiune canonică, ci mai mult de un fel de *patronat*, care impunea arhieriscopului din Strigoni obligamintul de a apără, sprigin și ajuta în totu chipul pre arhier și preoții nostri și preste totu de a se îngriji de prosperarea bisericei unite, precum s'a îngrijit de acesta la începutu toți Arhieriscopii din Strigoni.

Este deci evident, că diecesa Făgărașului *de jure* nu a fost supusă la începutu nici unei biserice mitropolitane din Ungaria și Transilvania, astfel încâtu ea în privința acesta este numai o continuațiune a arhierdiecei de Alba-Iulia, ce a existat, cându s'a făcutu sânta Unire. Dacă însă diecesa Făgărașului este o continuațiune a arhierdiecei de Alba-Iulia, dela sine urmază, că *de jure* ea a ereditat toate drepturile și prerogativele, cari le-a avut scaunul arhieresc de Alba-Iulia, și a moștenit *virtualiter* chiar și prerogativa de *diecesă mitropolită*. Împrejurarea, că arhierul diecei Făgărașului nu se numește în toate actele Arhieriscop și Mitropolit, nu trebuie să ne conturbe, pentru-că cuvintul „episcop“ întocmai ca și cuvintul slav „Vladica“ este nume generic, care se pte da și Arhieriscopului, întocmai cum se da și Pontificelui Roman, care în bullele sale se numește

omul acesta, care de altmintea nu crede nimica, totu crede una și anume, că îl urmărește asemenea umbrei un nenoroc special. Ideea acesta fixă îl și face apoi într'adevăr nefericit. Ea îi răpescă totu voea la lucru, și elu în locu de a înfruntă cu bărbăție neplăcerile, cari îl împină din cându în cându, și în locu de a le învinge, tot-deuna pörtă în buzunariu câte o dosă de desperare, și îndată ce dă de vre unu pait, care i-se pune curmedişu în cale, scote desperarea din busunariu și cetesce de pre ea frase pline de tinguire.

Dar mai am și alți cunoscuți. Așa cunoscu unu om, care nu este situat așa de bine ca nefericitul de mai la delu. Omul acela are unu oficiu, care îi aduce unu salariu chiaru de ajuns, ca să nu möră de fôme. Soția îi eră morbôsă de mai mulți ani. Avea și prunci mititei. Firesce că și mörtea îi cercetă familia, și cându gândia elu, că a scăpatu de unu necasu, etă și vine altul în ruptul capulu. Dar omul meu a luptat, a trecut prin toate necasurile, și ele nu l'au putut plecă, necum să-lu îmbrăncescă. Din salariul său mai și cruță câte ceva, și cându vine unu necasu, îi consumă totu ce a cruțat, și elu eră a început să cruțe, și necasul er venit, de l'a răpitu, ce a cruțat, și așa i-s'a întâmplat și de cinci șese ori, și elu er a început să cruțe. Și dacă îl întreba, cum îi mai merge, elu răspundea, că: „Numai capul să nu peră.“ Adevăratu că er unu nu credu, că elu și-ar fi putut ține capul

înălțat, de cumva nu avea slăbiciunea de a se rugă lui Dumnezeu. Firesce că omul acesta este una dintre esistențele acelea, despre cari nu scie nimeni nimica afară de vecini și afară de bunul Dumnezeu. Acestu om este unu dintre eroii aceia, cari în suferințele și luptele sale demostrează existența lui Dumnezeu; căci dacă nu ar exista Dumnezeu, cine le-ar da dotațiunea și remunerarea, la care și-au câștigat ei dreptu prin suferință și luptă?

Ai dreptate. Ne prea abatemu dela obiectu. Dar nu voiam să nu-ți spunu, ce ținu eu despre omenii cei născuți spre a fi nefericiți. Celor născuți spre fericire încă nu le merge mai bine. Acești omeni gulguliți și desmerdați pot să-și calculeze căderea înainte cu siguritate matematică. Ei se voru face adevă din ce în ce totu mai cutezători, până voru căde. Döră și ulciorul merge la fântăna, până se sparge. Și măgariul, cându îi merge bine, atăta jocă pre ghiată, până se rupe ghiata cu elu. Și dacă amu dispune de date statistice, ni-s'ar sculă përul în capu de mulțimea și nefericirea acestor gulguliți și mai pre urmă părăsiți de noroc. Dar datele acestea sunt pline de lacune, pentru că principatul Monaco și alte institute de soiulu acesta plătesc grozăvenii de bani foilor celor mai cetite, ca ele să tacă tăcerea pescelui, cându câte unu gulgutu de noroc dă așa de tare cu capulu de pãrete de se sparge, — adevă cu pãretele, ci capulu.

Ajungă-ți dar, că scii, că eu nu credu în nascere spre fericire ori spre nefericire.

Totu omul se nasce liberu, și cu voe liberă are să se sîrguescă spre a ajunge la împreunarea cu ziditorul său. Ajungerea acestei ținte este singura fericire, și neputința de a o ajunge este singura nefericire adevărată. Totu pașul, ce te apropie de ținta acesta, este o întâmplare fericită, și totu pașul, ce te depărtă de ea, este o întâmplare nefericită.

Dacă ți-am disu deci, că deja referitoru la fericirea pãmântescă nu putemu judeca despre întâmplările singuratică, dacă sunt norocoșe ori nenorocoșe, acesta o susținu cu atât mai virtos despre adevărata fericire, despre fericirea vecinică. Însă după ce fericirea cestă din urmă este așa de momentosă pentru noi, Dumnezeu ne-a înzestrat cu nisce cunoscințe și facultăți, cari să ne facă posibilă câștigarea ei. Înainte de toate scim, că faptele nostre sunt acelea, cari ne pot duce pre calea către fericirea vecinică cu unu paș înainte ori înderptu. Apoi mai scim și aceea, că noi avem puținta de a folosi toate eele ce se întâmplă așa, câtu ele să ne ducă cu unu paș înainte spre fericirea vecinică. Firesce că avem puținta de a produce și contrariul.

Tu le scii acestea? Cređu prea bucurosu, că le scii, și dacă ți-s'ar întâmplă să nu scii ceva, întrebă numai pre parochul tãu, că elu și pte și voesce să ți-le spună acestea pte mai bine ca mine.

Adevă să-ți grăesc despre fericirea cea pãmântescă? Bine. Dar gândiam, că cea vecinică încă merită, ca să grăesc și despre

adeseori numai episcopii, -ca de es. în bulla „Rationi congruit“, unde Papa se numește pre sine cu cuvintele: „Innocentius Episcopus servus servorum Dei.“ Dreptul mitropolitan al Arhiepiscopilor nostri de Făgărașu numai în cazul acela s'ar fi pierdut *de jure*, cându în bulla citată, prin care s'a înființat diecesa Făgărașului, s'ar fi spus apriat, că titlul și prerogativele de Mitropolit de mai înainte încetă cu totul prin înființarea diecesei Făgărașului. Acesta însă nu s'a spus, ci din contră prin faptul, că această diecesă nu s'a supus altei diecese mitropolitane, pontificele a arătat, că voește, ca titlul și prerogativele de Mitropolit cel puțin *virtualiter* să trecă și la arhiepiscopul diecesei Făgărașului, așa încâtu îndată ce lângă această diecesă s'ar fi înființat și alte diecese gr. cat. române, să *reinvie și să se exerciteze și de facto* drepturile și prerogativele mitropolitane ale diecesei Făgărașului asupra celorlalte diecese. Drepturile și prerogativele acestea au reînviat și au început a se exercita de facto la an. 1853, cându diecesa Oradei-mari s'a scos de sub jurisdicțiunea arhiepiscopului de Strigoni și s'au înființat diecesele de Lugos și Gherla. De aci se esplică și împrejurarea, că arhiepiscopul diecesei Făgărașului și după aceea își reținură titlul de Mitropolit, precum dovedește Petru Maior în locul citat, și se vede și de pre Arhieratikonul tipărit sub Grigorie Maior, unde la pagina primă se dice, că s'a tipărit „în sânta Mitropolie în Blasiu“, cu tôte că *de facto* acestu titlu, după părerea noastră, n'ar fi trebuit să se întrebuinteze, pentru-că deși *virtualiter* și de jure drepturile și prerogativele mitropolitane au trecut și la diecesa Făgărașului, totuși nu puteau să se exerciteze și de facto, până cându respectivul Arhieresc n'a avut

sub sine unul sau mai mulți sufragani, fiind-că conceptul și titlul de Mitropolit învolve în mod necesar esistența episcopilor sufragani și subordinați mitropolitului, cari până la an. 1853 nu esista.

În contra continuității drepturilor și prerogativelor mitropolitane în diecesa Făgărașului nu se pôte aduce ca argumentu împrejurarea, că Arhierescul Făgărașului în sensul bullei papale nu purta titlul de Alba-Iulia, cum l'au purtat Mitropoliții nostri înainte de anul 1721. Schimbarea acestui titlu nu s'a făcutu din motivu, ca prin acesta să încete drepturile mitropolitane, ci din motivul, ca în sensul Canonelor Conciliului Lateran IV din 1215 una și aceeași cetate să nu aibă mai mulți arhieresci, și totu odată ca prin această schimbare de titlu să încete pretenșiunea episcopului latin din Alba-Iulia de a consideră pre Arhierescul unitu numai de Vicariul său constituitu pentru credincioșii catolici de ritul grecesc. Cu unu cuvintu schimbarea acesta de titlu s'a făcutu cu scopul de a asigura pentru tot-deuna independența arhierescilor de Făgărașu dela episcopii latini din Transilvania, și astfel și prin acesta să se arete, că diecesa Făgărașului este totu așa de independentă, ca și Mitropolia de mai înainte.

Dacă însă este adevăratu, că diecesa Făgărașului în ce privește independența sa este numai o continuațiune a diecesei mitropolitane de Alba-Iulia dela 1700; dacă este constatatu, că drepturile mitropolitane ale vechei arhieresci de Alba-Iulia au trecut *de jure și virtualiter* la diecesa Făgărașului; și dacă aceeași diecesă a Făgărașului la anul 1853 a fostu înălțată nu numai de jure, ci și *de facto* la rangul de Mitropolie și astfel a fostu pusă în pozițiunea de a-și pute exercita acele

drepturi mitropolitane: dela sine urmază, că și celelalte drepturi cu privire la completarea prin alegere a scaunului arhieresc și mitropolitan de Făgărașu au trebuit să trecă prin o continuitate neîntreruptă la clerul nostru de astăzi.

La începutul sesiunii. — După o odihnă îndelungată s'au întrunitu érași la sesiunea ordinară ambele case ale parlamentului ungaru.

Cum promite a fi sesiunea cea nouă? Partidele din dietă sunt cu voe bună. Tôte sunt mulțamite cu desevărire.

Guvernamentalii s'au întăritu preste vară și au adunatu puteri noue. Ei susțin, că mai bine nu s'au simțitu nici cându mai înainte, și că partidul liberal n'a fostu nici odată mai solidar și mai bine închețat.

Opoziția moderată este veselă și răboinică gata la luptă decisivă. Așa a declarat conducătorul ei contele Apponyi în vorbirea, ce a rostit-o înainte alegătorilor săi din Jászberény.

Opoziția extremă e și mai veselă. Ea vede apropiarea aspirațiilor sale. Serbătorile imposante aranjate în zilele din urmă în onora lui Kossuth o întăresc în credința, că momentul dorit, desfacerea totală a Ungariei de către Austria și detronarea Casei domnitoare, se apropie.

Scurtu, în tôte taberele domnesce veselie. Începutul sesiunii parlamentare se vede a fi într'unu césu bun. Activitate mănosă se arată.

Óre așa să fie întru adevăr? — Ferit'a Dumneșcu!

Cel dintăi lucru al parlamentului este alegerea membrilor delegațiunii. Apoi urmază vacanțe până după închierea ședințelor delegaționale. După terminarea lucrărilor delegaționale se va începe desbaterea budgetului și apoi probabil vacanțele crăciunului.

ea. Apoi prin cele de mai înainte voiam numai să statoresc conceptele așa precum se cuvine. Nici nu-ți închipuesci, bunul meu, câtu de bine și folositoru este a restitui cuvintelor însemnările lor. Nici nu-ți închipuesci, câte furturi nu s'ar întâmplă, dacă hoțul și-ar dice: „Lucrul acesta este furat.“ Dór omul are o gróză firéscă de ori ce păcatu, și de aceea el și învleue păcatul într'unu vesmintu mai înainte de ce l'ar implini. Am cunoscutu unu om, care-mi spunea, că a fostu bolnav, și cându s'a rensănătoșat, voia să se apuce érași de meserie, și de aceea și-a cumpăratu rășină, drot și alte unelte. Eú l'am întreruptu întrebându-l: „Dór esti pantofariu?“ „Nu,“ mi-a dísu el, „ci rășina voiam să o ungú pre o pánură, ca să spargú cu ea ferești.“ „Meseria“ lui era hoția, érá „unelte“ îi erau unelte de hoțu. Dar elu pentru lumea asta nu ar fi dísu nici „meserie“ sale nici „uneltor“ sale pre nime. Și după ce cel puțin nouă din deșe părți din nefericirea noastră avem să o mulțamim păcatului, este fórte de momentu și referitoru la fericirea pământénă, să restituim cuvintelor însemnările. Fă numai pre ómeni, să dică pre nime faptelor celor ce ómenii le numesc slăbiciuni ómenesci și le acoperu cu mantéua unei iubiri creștine fătărite, — umanitate îi dică ei, de nu mă înșelú, — și vei vedé, cum frica de ostinda, ce l-o ar dictă păcatosului societatea, îl va face, să se feréscă de a nimici prin „slăbiciuni ómenesci“ de aceea fericirea sa și a altora.

Adecă m'ai înțelesú și dicit, că este ceva în lucru? Suntú fórte veseli. Așa dară întâi: Aséménă-ți sórtea pururea cu sórtea acelor ómeni, cărora după convingerea ta le merge mai réu ca ție. A dóua: Implinesce tôte datorințele, nu numai celea legale, ci și celea morale. A treia: Veđi de-ți câștigă o profesiune bună și nu fugi de lucru. Nu aștepta, ca alții să-ți îmbunătătescá sórtea, ci veđi, de ți-o îmbunătătescá însu-ți. A pátra: Nu-ți uitá, că tu nu poți ceti de pre fața nici unei întâmplări, dacă-ți este norocósă ori nenorocósă. Așa te vei feri de încredere și de desperare și-ți vei câștigá puțină de a sili întâmplările acelea, să-ți servéscă cu rezultate și urmări câtu se pôte de bune. A cincia: Adă-ți pururea aminte, că preste tine dispune o providență puternică și iubitóre, carea voește binele tóu și alú tuturor, și fără de voea căreia nici unu firu de pėru nu cade de pre capul tóu. A șesa: Cugetá, că tótá fericirea și nefericirea pământénă suntú nisce lucruri fórte efemere, cari se schimbă ca plóea și vremea bună, și că ele pentru câștigarea fericirii vecinice suntú de o potrivă de lipsă.

Dacă te vei ține de regulele acestea, credú că-ți potú garantá și fericirea pământénă. Nu cercá deci fericirea acesta afară de tine. În inima ta cercă-o. Acolo a depus-o Dumneșcu, și ea așteptă numai să întinđi mâna și să o ieși. Învétătura acesta scóte-o din următórea poveste indică:

Unu sultanu din Delhi era bolnav de

mórte. Astrologii lui cetiră din stele, că el se va însănătoșá îndată ce va îmbracă cămeșă unu fericit. Acesta e nimica, gândi sultanul. Dóră curtenii lui îi spuneau fórte desú, câtu de fericit suntú supușii lui. Marele vizir porni deci cu însărcinarea de a aduce cu de grabú o cămeșă de aceea. Elú a și cutrieratú țara, dar — pre unulú îl durea aicia, pre altulú acolo. Voia să se rentórcă la curtea sultanului, dar fără de cămeșă fericitului. Cum mergea elú, auđi într'o sară o cântare plină de voe. Elú pornesce în urma ei și așá pre unu tăiatoru de lemne, cum ședea dinaintea colibe sale, și muierea lui lângă elú, și unu pruncu în póla lui, și elú îi căută, și alți prunci se tăvăliau prin érbă și se jucau. „Fericitú esti?“ îl întrebă vizirul. „Firesce că-sú fericitú,“ îi răspunde omul. „Dór éta femeea mé iubescé, pruncii mí crescú și-sú sănătoși, coliba mé adăpostesce și Dumneșcu se îngrijesce, să am lucru și să-mi potú nutri pre ai méi. Cum n'así fi dar fericitú?“ „Dacă e așa, apoi dá-mi dar iute una din cămeșile tale. Sultanul este bolnav și are lipsă de cămeșă unu fericit.“ „Cămeșă?“ întrebă omul nostru cuprinsu de surprindere. „Cămeșă? Ími pare fórte réu, dar eú cămeșă nu am.“ Singurul om fericitú din împărăția Delhi nu avea cămeșă.

Și tu ai mai multe și totuși credi, că dacă ai avé încă cu una mai multă, ai fi fericitú!

Dar acum ajungă-ne povestile.

Până la începutul anului viitor decî o activitate de daî Dómnø nu este în prospectî.

Atunci ar urma numai decătî la ordine proiectele pentru reforma administraţiunii şi eventualî şi proiectele de natură bisericească, cum ar fi despre introducerea matriculelor civile şi despre dreptul matrimonial.

Nu e vorbă, proiectele aceste ar fi de o însemnătate capitală. Dar esperinţa trecutului ne spune, că în desbaterea lor nu interesele țerei vor fi dătătoare de tonu, ci numai şi numai considerantele de partid.

Astfelî deci şi sesiunea parlamentară actuală va fi démnă de cele ce i-aŭ premersu. Va fi stérpă, fără valóre, fertilă póte numai în scandale, cum amă mai vědutu.

De ce?

Amă spus'o de repetite ori. Întregu sistemul nostru reprezentativu este numai o parodie. Parlamentul ungaru nu este reprezentanța naţiunii politice ungare, ci numai a poporului magiaru. Firésca urmare este, că unu astfel de parlamentu nu póte să represinte interesele adevérate ale totalităţii locuitorilor din țara.

Şi ce este urmarea? Este, că țara geme de nemulțămire. Precândî minoritatea locuitorilor se îmbuibă în tóte deliciile puterî, pre atunci maioritarea stă delături, privindî şi desfătându-se la vederea zăpăcelî, în care aŭ ajunsu domniî dela putere.

Sciū însă guvernantiî şi compatriotiî nostri magiarî, ce însemnă aceea, cându fiî patriei se bucură de încurcările din țara lor? Însemnă, că se simțescū străini.

Érá a se simți străini în țara proprie, ásta este blăstēmulu celu mai mare, pentru că ásta este simburele distrucţiunii, din care trebuie să rēsără viforul pustiitoru.

Suntemu la începutul sesiunii. Vēdă „părințiî patriei“, ce sémănu!

Revistă bisericească.

Roma.

Sânția Sa Leontu XIII a primitu în 20 Septembrie număröse telegrame şi scrisori din tóte părțile lumî, prin cari se condamnă ocuparea Romei de cătră trupele italiene la 1870.

În Venetia s'a ridicat unu monumintu întru memoria călugărului rebelu Paulo Sarpi. Acéstă faptă scandalósă a provocat unu indignațiune generală între catolicii italieni.

Comitetul centralu pentru serbarea jubileului episcopescu alu Papei, din causă că în unele state europene graséză cholera, a dispusu, ca peregrinările la Roma din străinătate să se începă numai cu finea lui Octobree.

Macedonia.

Cu data de 6 Septembrie v. se scrie din Bitolia (Monastir) diarulul „Tribuna“, că Sultanul a acordat poporului român dreptul de a avé episcopu naționalu. O irade imperială a sancționat acestu dreptu. După ce Grecii şi Bulgarii aŭ episcopi naționali, eră lucru justu, că şi Românii să asbă atari episcopi. Ne putem aşteptă acum la noué proteste şi uneltiri din partea Grecilor, cari sub masca religiunii se încercă a impune limba sa popórelor creştine din imperiul turcescu.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta țerei s'a deschisú Lunî cu ceremoniile îndatinate. Ministril — afară de contele Bethlen — toți aŭ fostu de față. Deputații s'aŭ prezentatú mai toți. Presemnele discusiunilor furtunöse, la cari are să se aştepte cabinetul Szápáry, s'aŭ arétatú îndată după deschiderea dietei. Preşedintele dândú cetire autografului regescu, prin care se dispune alegerea membrilor pentru delegațiunii, deputatul opoziționalu Madarász a protestatú contra cetirîi dicendú, că aceea nu s'a anunțatú în programul şedinței prime. Cestiunea cetirîi s'a pusú la votu şi s'a primitu cu majoritate. Alegerea membrilor pentru delegațiunii a fostu Joi.

În casa magnaților, care înca s'a deschisú Lunî, s'aŭ alesu membrii delegațiunilor încă în şedința primă. Circulă faima, că în locul ministrului a latere Szögyény-Marich, designatú de ambasadur austro-ungaru la Berlin, va fi numitú contele Iuliu Andrassy.

Austria.

În dieta provincială a Bucovinei Românii aŭ ajunsu în majoritate. Ei dispunú de 14 membri activi şi trei ospitanți, adecă 17 membri, precândú „oposiția unită“ a Germanilor, Polonilor, Armenilor şi Rutenilor are numai 14 membri. Acum póte lucră dieta pentru promovarea intereselor țerei, fără a mai ține samă de apucăturile opoziției iubitoare de cértă şi scandalurî.

România.

Din Al. Lahovary, ministrul de esterne alu României, rentorcându-se din Frância, unde şi-a petrecutú timpul de concediu, a rēmasu şi în Viena trei zile. Ministrul românú a avut unu întrevedere de o órá cu ministrul nostru de esterne contele Kálnoky, eră din partea Maiestății Sale Monarchului nostru i-s'a acordatú audiința de o jumătate de órá. În 24 a l. c. a călătoritú din Lahovary la Sinaia, unde a prezentatú omagiile sale regelui Carolu şi şi-a reinceptu agendele oficiöse. Precum se anunță lui „Pol. Corr.“ din Bucuresci, acolo a făcutú o impresie bună primirea cordială, cu care a fostu onoratú ministrul românú de cercurile politice din Viena.

Frância.

Centenarul primel proclamări a republicei franceze dela 22 Sept. 1792 s'a serbatú în tótă Frância cu mare pompă. În Panteonul din Paris — biserica secularisată a s. Genoveve — aŭ ținutú discursurî pentru preamărirea republicei ministrul Loubet şi preşedintele camerei Floquet.

La congresul socialistu din Marseille a luatú parte şi conducătorul socialistilor din Germania deputatul Liebknecht, care a ăisú între altele: „Noi socialistii nu cunoşcem cestiuni de naționalitate. Noi numai două națiuni cunoşcem, a celor avuți şi a proletarilor. Între Francesi şi Germani se află unu rîu de sange latu, la care noi suntemu nevinovați. Inimiciî nostri aŭ vērșatú acelu

sânge, care între noi socialistii nu forméză părete despărțitoru. Noi suntemu frați şi protestămú în contra războiului fratricidú dela 1870/71.“ Fructul persecuțiunilor bisericei este așa dară pentru republica franceză socialismul internaționalu.

Turcia.

Ambasada rusescă din Constantinopolu s'a plānsu Porții pentru primirea favorabilă a lui Stambuloff de cătră Sultanul şi pentru misiunea lui Gemal Bey la espositia bulgară din Filipopolu. Causa plāngerii este, că stările actuale din Bulgaria ar fi anormale şi nerecunoscute de puteri.

„Nordd. Allg. Ztg.“ scrie, că Rusia ar fi amenințatú Pórta cu ocuparea Armeniei ca pemu pentru restulú desdau-nării de război, ce Turcia datoresce încă Rusiei. Numitulú diaru recomandă puterilor europene iubitoare de pace, să construngă pre Turcia a plăti fără amânare desdauarea restantă, ca astfel să se prevină ori ce ingerința din partea Rusiei în afacerile interne ale imperiului otomanu.

În cercurile diplomatice se crede, că plāngerile şi amenințările rusesci aŭ de scopu a împedecă primirea principelului Ferdinand de cătră Sultanul, care primire a fostu pusă la cale de Stambuloff.

Corespondințe.

Bucuresci, 15 Sept. 1892.

Pre la începutul vacanțelor trecute din anul acesta — fie ăisú spre durerea drăgălașilor muncitori din școlă — cu o repejune forțe mare, s'a ventilatú prin diarele din capitală şi în deosébi prin cele bisericesci cu o óre-care seriositate idea convocării unu „sinodú ecumenicú alu bisericei ortodoxe“. Nu se vede încă nici unu semn în privința realizării acestei idei, totuși merită să ne oprimú puțină asupra ei, căci şi în stadiul, în care se află până aci, ne oferesce câteva lucruri destul de interesante.

Noutatea din cestiune, respândită mereu de vre-o cățiva ani, a pornitú şi astădată din Constantinopolu prin mijlocirea diarulului grecescu „Adevérule ecclésiasticu“ (*Η εκκλησιαστική Αλήθεια*), carele o însoți şi cu unele amēnunte prețiose. S'a ăisú aşadar, că idea şi impulsul convocării așa numitului sinodú ecumenicú s'ar datorî mitropolitului Sêrbiei Michailu. Ér scopul principalu alu Sinodul ar fi cestiunea cā-lendarului, şi anume, „ca printr'o comună înțelegere a bisericelor ortodoxe să se hotărēscă cu mai mare precisiune sciințifică ziua serbării Pascelui ortodoxu, după realul ecinopțiú de primăvară pre basa relativelor hotărîri ale sfințelor canóne“. Scopul e mare şi frumos, pentru-că manținēndu-se actualul, învechitul şi de sciință deja condamnatul cā-lendaru Iulianu, preste vre-o câteva mil de ani, de va mai trăi până atunci biserica ortodoxă, cum se exprimă odată „Romanul“, se va ajunge cu serbarea Pascelui ortodoxu tocmai pre la culesul viilor, cându óuele se vorú pute roși înmuindu-le în sucule strugurilor dubiți. — Pentru studiarea propunerii sêrbesci şi darea opiniunii asupra ei, sinodul patriarchal alu „Mareî Biserice“ a numitú o comisiune com-

pusă din archimandritul Germanu, din profesorul de istoria bisericească Caravanghelli și din profesorii de științele fizice și matematice Spatari și Lianopolu, dela seminariul patriarhalu. Diarul bucurescen *Amvonul* vorbindu de această notiță în articolu de fondu, după ce observă, că „cestiunea interesază pre totă lumea nu numai ortodoxă, și nu numai bisericească, ci și civilă“, se grăbesce a „pune în vederea celor în dreptu, ca să albă grije, să însărețineze o comisiune de omeni competenți spre a studiă cestiunea această a calendarului, a ecinoptiului, ca atunci cându va fi trebuință de a se trimite reprezentanți, să nu fie, cum dice românul, „câne surdă la vînatu“. Această preocupare a confratelui nostru față de prestigiul reprezentanților bisericești sale la sinodul în speranță este foarte justă; pentru-că dacă din nenorocire s'ar trimite bărbați de felul celor ce propuneau mai astă-îernă, în frunte cu unu anumit dnu M. pentru îndreptarea calendarului ținerea unui congresu de învățați din tote națiunile, carele să caute din capul locului „un punctu centralu pentru lumea întrégă“, de unde să se măsore cu precisiune anul solaru: atunci a bună samă, că acei reprezentanți voru umbli și voru păți la „sinodul ecumenicu“ pôte încă și mai rău decât cânele surdă la vînatu.

În deplinu acordu cu confratii dela *Amvonul* asupra acestui punctu, mă dore, dar nu pot fi și asupra celui altu, că adevăc cestiunea calendarului „interesază pre totă lumea nu numai ortodoxă, și nu numai bisericească, ci și civilă“, care nu-i încuiată între hotarile așa dîsului ortodoxismu, este în claru cu calendarul ce-lu are și se mândresce a puté dice și repeti despre elu ceea ce dicea cu știința în mână ilustrul astronomu și matematicu Arago: „Reforma Gregoriană satisface cu totă esactitatea necesară scopului, ce trebuie să-lu albă în vedere ori ce sistem de intercalațiune.“¹⁾ De bună samă apoi, că această lume mare și înzestrată cu totu ce știința are de superioru, nu se va clătina în convicțiunea sa prin eventuala împrejurare, că părintele Germanu și on. sêi consoți se voru încercă să prefacă în pulvere mărșta clădire a nemuritorului Pontifice Gregoriu XIII. Dacă însă aceeași lume mare are vre-unu interesu în ce privește calendarul, acela este ca să vedă câtu mai curêndu pre „Marea Biserica“ și pre fetele, pre consotele sau pre vecinele ei, cum voiți strivind cu desvârșire vechile prejudeciuri și apucându sub acestu respectu pre căile științei, întocmai cum a fost și dorința Părinților dela Nicea. Și dacă părintele Germanu, consoții și ajutătorii sêi din tote părțile voru avé curajulu de a se inspira numai de adevêrul științei și de spiritul pomeniților Părinți dela Nicea, numai la acesta și nu la altu rezultat voru ajunge, și atunci departe de a prefaca în pulvere opera lui Grigoriu XIII, voru depune și ei pre dînsa o cunună de recunoștință și de admirațiune!

Pre lângă cestiunea calendarului confratii dela *Amvonul* dorescu, ca „sinodul ecumenicu“ să se cuprindă și cu alte lucruri, și „să formuleze canone normative, potrivite cu trebuințele moderne ale lumii creștine“, și această „spre a nu se mai obiectă de nimeni că biserica ortodoxă-a cutărei sau a cutărei națiuni nu stă pre temelie canonică, ci pre alte rîndueli, cari n'ar emană din spiritul

canonelor ecumenice“. Dorința și mărturisirea această încă își are prețulu sêu, căci arată, câtu suntu de temelnice obiecțiunile celor ce dicu, că biserica ortodoxă a cutărei sau cutărei națiuni nu stă pre temelie canonică. Pentru-că dacă de faptă lucrurile n'ar sta astfel, atunci n'ar fi nici o lipsă de a se formulă noue canone normative, potrivite cu trebuințele moderne ale lumii creștine, cari să arete, că diferitele biserice ortodoxe stau pre rîndueli emenate din spiritul canonelor ecumenice. . . .

Încă ceva, și apoi terminu. Din incidentul desfășurat mai susu, diarul aticu *Renascerea* a publicat unu articolu, reproduș și de *Voința Bis. Rom.*, în care se dice mai întâiu, că „determinarea mai științifică a dîlei Pascelui nu este cu siguranță“, dar că demersul Mitropolitului Sêrbiei are o altă însemnătate, arêndu „o ardentă dorință, că legăturile bisericelor ortodoxe independente suntu foarte strînse și intime cătră capul ortodoxiei și armonia reală cărmuesce relațiunile lor“. Nu sciū întru câtu este exactă această traducere, dar pre de-o parte sciū, că acele „legături foarte strînse și intime“ stau numai pre hârtie, ca și, — mi-se ferte asemnarea, — racii țiganului; ér pre de altă parte ași dori, să ni-se spună, că cine și cu ce dreptu a făcutu din „patriarhia ecumenică“ „autoritatea cea mai înaltă și capul ortodoxiei“? Nu cumva totu numai aceea nemêsurată ambițiune, ce a făcutu și desbinarea de adevêratul capu alu adevêratei ortodoxii, stabilitu de Christosu pre pământu? Mai multe, cându mi-se va rêsponde. — „Trebuie să însemnăm“, continuă diarul aticu, „că între ortodoxi nu socotim pre Bulgari și biserica lor, cari neavêndu nimic comunu cătră ortodoxie și cătră întocmirile ei, de multu timpu turbură cestiunile cari atingă chiar esistența națională și libertatea religioasă a poporêlor creștine căte rêmân credincioase marelui biserice.“ Noi sciamu, că Bulgarii cându s'au ruptu de Constantinopolu făcêndu-și unu exarchu naționalu, independentu — cum au făcutu mai înainte și mai târziu alții — au fost „escomunicați“ de „Marea Biserica“, dar că după aceea prin întervenirea Rusiei érași s'au împacatu. Se vede însă, că dnii atici sciū alte lucruri și au alte păreri. Sêraci Bulgarii cu biserica lor cu totu! Au ajunsu să nu fie socotiți nici între ortodoxi, precum nu suntu nici între adevêrații ortodoxi: adevăc nici în ceru, nici în iad, ér purgatoriul nu-lu admitu!

Pre cându eu îmi rupeam capulu cu idea „sinodului ecumenicu“, a cărei realizare anevoe îmi va fi datu s'o vedu, îmi cădură dinainte vre-o câteva diare mari din capitală, cari, în frunte cu *Romanul*, rîdeau și își băteau jocu, căci într'unu comunicat alu *Monitorului oficialu* după-ce se desmintiseră scirile împrăștiate asupra ivirii cholerei în România, se dise, că în totu casul autoritățile își voru împlini datoria, — se adause creștinesca exclamare: „Dumneđu să ne ferescă!“ Éta până unde amu ajunsu!

Da, să ne ferescă Dumneđu și de cholera și de asemenea „luminători“!

Salutare

Philalet.

Convocare.

În înțelesul §§-lor 13 și 14 din Statute, adunerea generală ordinară a Reuniunii femeilor române greco-catolice din Blăși e

convocată pre Duminecă 29 Octobra st. n. a. c. imediatu după S. Liturgie în sala de desemnă a gimnasiului din locu.

Preastimații membri și toți cei ce se interesază de această reuniune, suntu rugați cu totu respectulu a se presentă în număr câtu se pôte de mare.

Blăși, 27 Septembrie 1892.

Rosa Munteanu,
președintă.

Aureliu P. Bota,
secretar.

Noutăți.

Părăstas pentru fericitul Mitropolitu Dr. Ioan Vancea de Butesa. Corpul profesoralu dela gimnasiul confesionalu român gr. cat. din Năsêud, după ce își exprimă durerea pentru pierderea neașteptată, dară cu atâtu mai adâncu simțită a preabunului și neuitatului Părinte Mitropolitu, încunoscînteză pre Ven. Capitulu mitropolitanu. cumcă în conferința profesorală dela 29 Augustu a. c. st. n. a decisu înarborarea flamurei negre la edificiulu gimnasiulu, precum și unu doliu de 2 sêptemâni, ér la 4 Septembrie a. c. st. n. s'a ținutu unu părăstas pentru repausulu sufletulu marelui defunctu.

Întru mărirea lui Dumneđu. Ioan Popudruschi, de măestrie mésară, și consorta sa Carolina din Făgăraș, au donat pentru biserica noastră gr. cat. din comuna Rîșoru unu rîndu de vesminte preoțesce în prețu de 60 fl. v. a. Dumneđu să le respălêscă înmîtu!

Fundațiune pentru stipendii. Sp. dnă Ștefanu Antonescu, președinte la scaunulu orfanalu alu comitatului Caraș-Severin, și nobila sa soție Sp. dnă Sofia Antonescu n. Nicoră încă în anul. 1887 au depus spre fructificare la cassa comitatensă din Lugosu 600 fl. v. a. cu intențiunea, ca dela 1 Septembrie 1894 din interesele după suma, la care se va fi ridicat capitalulu de 600 fl. până în 1 Sept. 1894, să se creeze două stipendii egale pentru doi tineri miseri, unul gr. cat. și altulu gr. orientalu, cari voru studiă la gimnasiulu r. cat. din Lugosu. În tenerea literelor fundatiionale aprobate de cătră În. ministeriu r. u. de culte datu 26 Martiu Nr. 8894—1892. fundatiunea se va administra prin o comisiune constătoare din Vicecomitele ca președinte, protopopii gr. or. și gr. cat. din Lugosu, directorulu gimn. și din doi membri, unul gr. cat. și altulu gr. or., aleși de congregațiunea comitatensă. Rațiunile despre administrare se voru așterne în fiesce care anu la înaltulu ministeriu. Pentru conferirea stipendiilor comisiunea administrativă va publică concursu și prin votizare secretă în o ședință anume conchemată de președinte le va conferi celor mai demni concurenți. Marinimosii fundatori prin nobila lor faptă și-au căștigat unu titulu de recunoștință înaintea tuturor Românilor din comitatulu Caraș-Severin.

Espositia aranjată de „Reuniunea școlilor români“ din Sibiu se deschide la 1 Octobra în Sibiu.

Produțiune teatrală în Blăși. Astăzi în 1 Oct. se ține în Hotelulu „Univers“ din Blăși o produțiune teatrală în favoarea înființării unei Reuniuni de școli în Blăși. Piesele suntu: a) *Pelăria căsornicarului*, comedie în 1 act de E. de Gerardin, și b) *Ruga dela Chisletu*, comedie populară în 1 act cu cântece și jocu de I. Vulcanu. Prețurile de intrare: Locu I 80 cr. Locu II 60 cr. Stalu 40 cr. Începutulu la 8 ore sêra.

Reuniunea română de cântări din Petromani a fostu disolvată de pretore cu forță brachială sub cuvîntu, că nu are statute aprobate de ministeru.

Gimnasiu în Deș. Duminecă s'a ținutu în orașulu Deș o adunare populară foarte cercetată — dice „Egyetértés“. — Cei adunați au hotărîtu cu unanimitate, că nu voru cruță nici unu sacrificiu spre a înființă în acestu oraș unu gimnasiu superioru. Se pare că orașenii din Deș voescu să emuleze cu Gherianii în cestiunea ridicării gimnasiului superioru.

¹⁾ Veđi „Unirea“ Nr. 18 din 1892.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Religiunile „liberă cugetătorilor“.

III.

Religiunea Materialistului.

„Totă lumea acésta nu este altceva decât rezultatul lucrării órbe a puterilor fizice și chemice din materie. Afară de materia acésta cu puterile ei nu există absolut nimic.“

În sentințele aceste scurte se cuprinde alfa și omega alui materialistilor. Ce nu se poate percepe cu cele cinci simțiri și nu e supus legilor fizice și chemice a materiei, precum Dumnezeu, sufletul, nemurirea, nu au după ei nici o existență reală, ci sunt numai niște efecte ale fantasiei omenesci și ca atare trebuiesc și tractate. Știința caută să afle legile puterilor din materie, carea există în adevăr, și pentru aceea știința și are valoare reală. Religiunea se pune pe aripele fantasiei, și-și crează și-și o lume nouă cu alte puteri și legi diverse de ale materiei. Totă lumea acésta a ei este numai închipuită, de unde și religiunea, ce se ocupă cu ea, nu are nici o valoare reală. Chiar pentru aceea știința ajunge totuși mereu în conflict cu religiunea. Conflictul acesta este conflictul realității cu închipuirea, conflictul omului trezită cu omul, ce visează, de unde învingerea din urmă va fi a științei și nu a religiei, deși încă nu se poate prevedea timpul, cându se va întâmpla învingerea acésta. S'au făcut și se vor mai face destule încercări de a uni și împacă știința cu religiunea. S'au finit și se vor finit toate cu un fiasco deplin. Și pentru ce? Pentru că știința nu se poate împacă nici de cum cu aberațiunile fantasiei, nici religiunea cu rigiditatea științei. Dacă știința intră în domeniul religiei, și în țara asta nouă ținându-se de datina sa voește să le judece toate după legile ei, atunci dă la totu pasul de contradicție, pre care nu le poate mistui. Dacă din contră religiunea intră în domeniul științei, atunci trebuie să o învârtă și să o sucésca în toate părțile, ca să și-o potă acomoda și-și. Tractarea acésta nu potă să-i placă științei, începe a se opune religiei, de unde conflictul e gata, și de o cam dată nu se potă delătura decât prin armistițiul acela curios, că fiesce care se întorce la ale sale în țara sa, și nu se mai interesază una de cealaltă. Din toate conflictele acestea religiunea este totuși mai slabă, și știința totuși mai tare, până ce religiunea își va perde totă puterea, érá știința va deveni autocrată și domnitorea absolută, dacă totuși considerând puterea fantasiei în om, așa ceva este cu puțină vre-odată.

Premițându principiile aceste, carl sunt cuintesența materialismului rîdîndu trebuie să se întrebe omul, că un om cu atare principii, ce religie mai potă să mai albe, sau ce preț potă să mai pună pe religiunea altora?

Și acum în răspunsul, ce-lu dau își și materialistii la întrebarea acésta, se vede, ce putere mare este religiunea în om, cătu nici inimiții ei cei mai înfocați nu o potă negă.

După materialist materia produce totuși în lume. Când ea ajunge în un stadiu anumit, atunci ni-se prezintă ca plântă, ce crește, se dezvoltă, înfloresce și aduce fructe. Când ajunge în un stadiu mai înalt, atunci se prezintă ca animal, care simte și încâtva și rezonază. Când ajunge în un grad și mai înalt, atunci se prezintă ca om, care cugetă. Cugetarea acésta îl împinge la aceea, ca să se simțescă totuși dependentu dela ceva, precum și este în adevăr. Cu atata nu se mulțimesce, ci cugetând totuși că se știe, că ce e aceluși ceva, dela care el e dependentu? Neputându-l numai decât afla, își închipuiesce, că aceluși ceva este o ființă preste lume, pre carea apoi o numește Dumnezeu. Nici cu atata nu se mulțimesce, ci voește acum să se facă și plăcutu Dumnezeu al acestuia și să-i câștige bunăvoință. Ca să ajungă la acésta, își alege calea cea mai scurtă prin

aceea, că alergă la jertfă și la rugăciune. Asta însă nu potă dura totuși așa în infinit. Deprimându-se în om cugetarea totuși mai tare, mai târziu începe a vedea, că aceluși ceva, dela care depinde, nu este o ființă atară de lume, ci este însăși materia cu puterile și legile ei, din carea stă lumea. Atunci începe a se studia pre aceste, și din ce se studiază mai tare și mai bine, din aceea vede totuși mai bine, că nu depinde decât dela materie și dela puterile ei órbe fizice și chemice. Atunci idea despre un Dumnezeu afară de lume începe a deveni în el totuși mai slabă, până ce potă că în urmă dispăre de totuși, și atunci apoi trebuie să dispără și religiunea din lume. De unde religiunea nu este decât un produs trecătoru al materiei în om, un stadiu óre careva, în care se află materia câtuva timp, după ce s'a prezentat în lume în formă de om. Nu are însă nici un adevăr intern și nici realitate obiectivă. Întru cât religiunea este un produs óre care naturalu în istoria dezvoltării materiei, trebuiesc tolerată, cu atatuși mai virtos, că pentru cei mai mulți ómeii este un surogat, care suplinese desfătările, ce le lipsesc. Trebuiesc însă tolerată numai până atunci, până cându nu potă mai mult decât a fi considerată ca un adevăr subiectiv al aceluia, ce o poșede. Când din contră ea se încumetă a cercă să și câștige valoare de adevăr obiectiv, atunci trebuie combătută cu toate puterile, fiindu ea numai o halucinațiune privată, care dacă ar fi considerată de adevăr obiectiv, ar fi un morbu sufletesc al omenirii.

Religiunea materialistului, precum se potă vedea din aceste, în formă este multuși mai radicală decât a panteistului și a deistului. Căci precum panteistul crede într'un Dumnezeu real, însă inconști, care nici nu-i potă strică, nici nu-i potă folosi, érá deistul într'un Dumnezeu real, conști de sine și personal, însă care nu se interesază de locu nici de lume, nici de om, pre atunci materialistul consideră pre Dumnezeu numai ca pre o închipuire a fantasiei omenesci, de care omul trebuie să se scape cu ajutorul științei. În fondu însă nu este nici o deosebire între panteist și deist de o parte, și între materialist de altă parte. Căci în urmă totuși atata valoare morală are un Dumnezeu, care nu există decât în închipuirea mea, ca și un Dumnezeu impersonal, care nici nu mă potă cunoșce, necum să-mi potă ajuta sau strică ceva, și un Dumnezeu, care nu-mi are de locu grijea. Religiunea panteistului, a deistului și a materialistului nu este altceva decât un ateism mascat și îmbrăcat în frase, ca să nu fie prea odios. Și totuși toate trei mai cutéză a se numi religii!!!

Materialistul, precum am vădutu, consideră religiunea și credința în Dumnezeu numai ca pre o închipuire a omului încă nu de ajunsu cultivat, care vădîndu-se în lume dependentu dela o putere necunoscută, numește puterea acésta Dumnezeu și crede, că e diversu de lume și preste lume. Studiând pre încetul materia, puterile și legile ei, se convinge, că aceluși ceva, dela care depinde, nu este altuși ceva decât materie, din care stă lumea, și atunci apoi eliminază pre Dumnezeu din sfera cugetării sale.

Însă óre esperința de toate zilele dă dreptate materialistului? Óre în adevăr toți cei ce cunosc materia cu puterile și legile ei, precum se potă cunoșce, nu mai voescu să știe de Dumnezeu? Óre a cunoscutu natura și a străbătutu în arcele ei ori și care materialist de astăzi mai adăncu ca geniul Newton? Și totuși Newton pre lângă toate imposantele lui cunoștințe fizice despre existența lui Dumnezeu a fost chiar așa de convinsu ca și despre teoria gravitațiunii universale, ce o a aflatu el. Sau óre cercurile acelea, pentru carl numai materia există, se potă ele apăra deplinu de credința într'o putere preste materie și domnitore

preste ea? Chiar necredinciosul nostru vécú ne pune înainte ochiloru superstițiunea cea mare și credința în puteri mistice, ce domnesc prin clasele materialistilor în cetățile mari. Érá spiritismul graséză mai tare în cercurile materialiste, precum din cercurile credincioase este de totuși eschisú. Dovada cea mai învederată, că religiunea și credința în Dumnezeu nu este numai o halucinațiune, ci este o lipsă a sufletului omenesc, o convicțiune óre care intimă a omului despre un adevăr obiectiv. Precum de neresturnabilă este de pildă convicțiunea omenescă, că bunul moralu este de împlinitu și réulu de încunjurat, și adevărul obiectiv al convicțiunii acesteia nimeni nu cutéză a-lu negă, chiar așa de neresturnabilă este și convicțiunea despre existența unei ființe preste materie. Precum cea dintăiu se potă întunece câte odată în singuratici, fără ca pentru aceea să i-se potă negă adevărul ei obiectiv, chiar așa se potă și cea de a doua întunece câte odată, fără ca pentru aceea adevărul ei obiectiv să sufere ceva. Ce este așa generalu în sufletul genului omenesc, aceea nu potă fi închipuire, nici joc al fantasiei, ci numai adevărul obiectiv, pre care chiar și dintre materialistii în urmă mulți au trebuit să-lu recunoscă.

Eufrosina.

I.

Dina lebedelor.

Anevoe vei afla un petec de pământu care să fie mai plăcutu ca prietinosul satulețu Roche-aux-Flours de sub cerul celu blându alu Provencei. Satul este aședat într'o vale largă, împrejurată din toate părțile de stînci. În mijlocul văii este un lac încunajat juru împrejur de o cunună de plopi și de sălci. Ici colé se vedu insule mitite presărate pre luciul lacului, carl cu verdéța loru strălucescu asemenea smaragurilor. Casele se razimă de delu, pótele căruia le spală apa lacului. Pre vârful delului se înalță un castelu. Din ferestrele lui și se deschide o priveliște încântătoare preste vale, stînci, lunci și agri, preste luciul lacului și preste satul zidit amfiteatrul.

În fața castelului ședea într'o dimineță în umbra unei filigori naturale un tinéru și respiră cu plăcere aerul celu plinu de aróme ale florilor. El érá ca de douăzeci de ani. Fața lui frumósă, pirlită puțin de sóre, o împrejură pėru brunu undulătoru, și din fața lui privia prietinosu niște ochi plini de viață. Trupul robustu și bine făcutu érá îmbrăcatu în vesminte sure de turistă. Pre genunchi ținea o mapă, în care schiță cu mână sigură castelul.

Elu lucră cu bună voe, și în vreme ce aruncă privirea la castelu și apoi la desemnă, gura îi cântă încetinelu. Și cum privirea îi totuși călătorește, de o dată se oprește la o insulă mică.

Dela insulă se depărtéză o luntriță. Două lebede trag luntrița. O fată tinéru îmbrăcată într'o haină vinéță ușoră ține frinele în mână. Ca din poveste.

„Numai asta mai lipsia!“ dice tinéru. „O dină locuesce pre insula aceea. Óre în vrednici-mă-va de cunoștința sa?“

Elu privește după luntriță. Acésta dispăre într'unu golfu, dar acuși se rentorce fără de dină. Tinéru se gândesce, ce să facă. Resultatul este, că el érá se aședă pre scaunul de pėtră.

„Nu,” dice elă, „în apropiere dină pôte că ar perde totă farmecală.” Și lucră mai departe.

O zurutură îi atrage atenția. „Ôre ea să fie?” se întrebă artistulă diletantă.

Ceea ce apare, nu este dină, ci o țerancă corpulentă. Ea pörtă o corfă grea pre capă și sue cărarea oftândă greă.

„Buna mea,” îi dice tinărlă, „pută-mi-ai spune, cine locuesce pre insula aceea?”

„Unde? Acolo? Lebedele castelului.”

„Și dăna lebedeloră?”

„Ce poftesci?”

„Vreă să dăcă, fata aceea, carea a trecută numai acum preste lacă într'o luntriță trasă de lebede.”

„O, aceea este fata lui Lerinval. Nebunatică de ea nu mai scie ce să facă de răsăfată ce este.”

„Rămasă bună, dăna lebedeloră,” dice tinărlă întră sine, și apoi se îndreptă cătră femeie întrebându-o: „Unde locuesce?”

„Colo în castelulă Couronne. Dăra nu petreci de multă pre aici? Lerinval adecă este cunoscută pretutindenea, — prea cunoscută.”

„Dăra nu-i este pătată viața?”

„Pătată? Cu miă de pete. Dar asta-i o poveste lungă. Aci în sată nu este omă, care n'ar muri mai bucurosă de fôme, decătă să primescă dela elă o para.”

„Dar nu cumva și-a căștigată averea ec'ășa?”

„Credă dău elă. Este republicană și a făcută totă felulă de grozăveni. Înainte de asta cu patruspredece ani a venită aci cu fetiță-sa și cu puțină servitoră. Castelulă eră pustiu. Elă l'a cumpărată. Nobilimea din jură nu-și face trebă cu elă. Așa și-a adunată dar tovarășă dintre republicană. Suntă ômenă, cu cari să nu stai de vorbă. Une ori parcă-să turbați.”

„Și fata?”

„O, fata în sine nu este rea. Ea locuesce în aripa drăptă a castelului și pribegescă cătă e dănilă prin câmpă. Une ori ajunge și în biserică. Dar toți o încunjură.”

„Veți, asta-i nedreptate. Ce are ea de-a face cu crimele tătâne-său?”

„Ce să dăcă, domnulă meu? Prunci ai să pörte vina părinților.”

Ună strigătă se aude din tufășă. Tinărlă și femeia privescă într'acolo, dar nu vedă fără numai o bucată de stofă vînătă pre o tufă de spină.

„De ce ai grăită așa de tare?” dice tinărlă cătră femeie.

„Ce are de-a face? Ea totuși va trebui să audă, că tatălă ei este ună Caină.”

„Ună Caină?”

„Nu scia, domnulă meu. Ômenă povestescă multe.”

Femeia se duce mai departe. Eră tinărlă de noă se apucă de lucru.

„Cătă de frumosă! Parcă vedă castelulă într'o oglindă,” dice o vöce voiöasă în dosulă lui.

Elă se întörce și vede — pre dăna lebedeloră, o fată de pre la marginea dintre pruncie și fetie. Fata este svelță, fața ei parcă este suflată cu colörea roseloră, și përu blondă șerpuesce în jurulă ei până pre umeră. Și din fața acăsta privescă nisce ochi vineți cu sinceritate nespuse. Asta eră dăna lebedeloră.

Elă se ridică și se plăcă înaintea ei.

„Prea multă onöre, domnișöră, că învrednicesci lucrarea mea de atenția dtale.”

„Te rogă, domnule, continuă. Voiă să te vedă lucrândă.”

Și ea privesce la elă, cum lucră.

„O, de ași scia și elă să desemneză! Nu mi-ar fi așa de urtă.”

„Ce, domnișöră, nu-și place viața aci?”

„O, suntă totă singură. Nimenă nu vre să stea de vorbă cu mine. Tatălă meu — și elă totuși n'a făcută nimănuia nici ună rēă.”

Tinărlă privesce la ea cu compătămire.

„Suntă numai vorbe göle,” dice elă.

„Voră încetă și ele.”

„Dar ele tină acum deja de multă ani. Cândă vreă să le dău ună dară ori să le dăcă o vorbă bună, ei se întörce dela mine cu dispreț. Și dacă mă apropiă de prunci, ei își părăsescă joculă și fugă care în cătrău.”

„Te compătămescă din inimă, dar —

„Ce dar?”

„ — dar mamă-mea m'a învătă, să nu judecă pre nici ună nevinovată.”

„Trăescă încă mamă dtale?”

„Mulțămescă lui Dumneđeu, da!”

„Ce fericită ești! Elă n'am cunoscută pre mama mea, și nimenă nu-mă povestescă despre ea, și dacă întrebă pre tata, elă imă dice, să tacă. Cătă de dulce pôte fi, ca să împărtășescă mamei tôte, chiară și nebuniile inimei, fără ca ea să se supere.”

„Da, elă am încă pre mama mea! Ea este veduvă. Tatălă meu a cădută luptându-se alătura cu mine pentru regele său. Veți aci pre fruntea mea urma ranei?” și elă își ridică përulă de pre frunte. „Rana asta am primită în lupta aceea. Tatălă meu a murită binecuvântându-mă, ér pre mine m'a scăpată Dumneđeu și grija mamei.”

„O, ce durerosă ar fi fostă, să përdă de odată soță și fecioră!” Locuesce dăra în apropiere?”

„Nu, ea locuesce departe în Poitou și în Paris.” Elă începe să-și adune uneltele de desemnă. Ea privesce la elă și dice:

„Dta de sigură scia multe.”

Întrebarea asta naivă deșteptă surisulă lui. Dară ea îi dice:

„Ôre pută vei răspunde la tôte întrebările, cari ți-le voiă pune?”

„Dumneđeulă meu, asta va fi ună lucru förte greă. Adevărată că ômenă și-au dată multă silință, ca să facă din mine ună omă învătă.”

„Totuși credă, că imă vei răspunde mai bine ca tata și Catarina. Suntă lucruri, cari îi aducă în furie, cândă îi întrebă de ele.”

„Și anume?”

„Cine a făcută sôrele și florile acestea, — și laculă și lebele și — pre mine?”

„Cine altulă afară de Dumneđeu?”

„Și unde locuesce Dumneđeu? În biserică?”

„Dar acestea suntă întrebări, la cari ți-ar pută răspunde ori care prunci din sată.”

„Dar aceia nu stai de vorbă cu mine.”

„Dumneđeu locuesce colo susă de-asupra sôrelui și steleloră, dar vede tôte, chiară și muscuța asta. Acăsta o scie fiesce cine.”

„Asta nu o precepă! Toți prunci o scia, și mie nu mi-a spusă nimenă. Dta trebuie să vină la noi în castelă, de nu cumva —

„Ce?”

„ — de nu-ți este cumva rușine de noi.”

„Nu, nu mă judecă așa. Voiă veni, dacă mi-o va concedă tatălă dtale.”

„De ce să nu ți-o concedă? Elă n'am

nici ună prietină, precândă elă are destul. Dar — cum te chămă?”

Tinărlă își deschide mapa și-i arată numele său. Chipurile le făcea pre sama mamei sale și de aceea le însemna numai cu numele său de boteză.

„Armand! Ce nume frumosă! Nu l'am audită nici odată.”

„Nu e mirare,” dice tinărlă, „dacă n'ai audită nici numele lui Dumneđeu. Dar concedă, să-ți oferescă chipulă acesta ală castelului?”

Obrajă i-sa roșescă. „Nu, este prea frumosă!”

„Fie! Elă îți voiă mai face încă odată. Dar acum concedă-mă, să-ți scia și elă numele?”

„Numele-meu? Nimenă pre lume nu-lă pörtă afară de mine: Eufrosina Lerinval.”

„Ce spul? Numele Eufrosina elă l'am mai audită.”

„Așa? Veți dar, cătă de puțină scia. Așa dară vină la noi?”

„Fără îndöelă. Măne voiă fi așa de cutezătoră.”

„Așa dar la revedere!” dice ea și se depărtă repede pre delă în susă.

„O adevărată dină,” dice artistulă adunându-și utensiliile. „Lumina feței ei este curată ca lumina unei stele. Pată de vinövăție nu este pre inima ei.”

Colo susă dăna îi mai face ună semnă de rămasă bună și apoi dispare în castelă.

II.

Dori de dă.

„O, cum mă dore capulă!” dice Lerinval, ună bărbată cam de cincideci de ani. Tötă înfățișarea lui eră a unui omă dură și selbatică.

„Nu e mirare după orgia de asară,” îi replică o muere hidă, carea ședea indispusă într'ună scaună cu brațe. „Ți-ar pută fi rușine!”

„Pentru ce? Ce ași pută se faci alta în lumea asta plină de urtă?”

Atunci întră Eufrosina fără șgomotă ca o dină în chilie, asemenea unei rađe de sôre, ce străbate prin ferestă. Ea îi légă ochi cu mânilă.

„Lasă-mă, Eufrosino! Mă dore capulă,” îi dice tatălă ei.

„Privesce tată!” dice ea deslegându-i ochi și tinăndă înaintea loră desemnulă.

„De unde-lă ai? Este förte succesă.”

„Ună pictoră mi-lă dăruită colo josă lângă țermurulă lacului. Elă eră așa de bună și avea maniere nespuse de prietinöse. Elă l'am invitată, să vină astăci aci.”

„Și cum se chămă omulă acela minunată?”

Eufrosina îi arată numele scrisă cu litere roșii pre desemnă, dar sări înapoi cuprinsă de spaimă, cândă vedă, ce efectă au literele acelea asupra tătâne-său.

Elă îngălbeni, sări îngrozită de pre scaună și apoi ér se lăsă pre elă tinguindu-se.

„Ce-i este?” întrebă bătrăna.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Elemente de Geometrie pentru anii din urmă ai școlei poporale, pentru școle civile, cursuri de repetiție și de adulți etc. de Demetriu Dogariu și Ionu Dariu. Editura librăriei Nic. I. Ciurcu în Brașovă. Pag. 48 în 8°. Prețulă 20 cr. v. a.

Economie.

Mustă de mere. E cunoscută, că merele conțin mai multă fosforă decât ori cari alte pome. Pre lângă aceea conțin anumite acrimi, prin ce au proprietatea de a curăți sângele. Poporul nostru pre unele locuri pregătesce din mere oțet, străinii prepară din ele și mustă și vin. Mustul de mere servește ca medicină în contra multor morbur. Anume se amestecă laolaltă mustul de mere, vinul de mere, lapte și apă în cantități egale și se încăldesc bine până aproape de punctul ferberii, apoi se străcură prin o pânzătură curată. Această soluțiune, îndulcită cu zahăr după trebuință, s'a dovedit folositoare celor ce pățimesc de scrofule, morbu de plumăni, tuse îndelungată, morbu de stomac, intestine și de ficat. Cel mai slab pot bă cam 3 linguri pre zi, era cei mai robusți și mai mult. Atât mustul cât și vinul de mere subțiat cu apă servesc și ca beuturi răcoritoare mai ales pentru cei ce suferă de febrintă.

Depozite de vinuri italiene în Austro-Ungaria. În urma ridicării taxei de import pentru vinurile de proveniență italiană se vor înființa mari depozite de atari vinuri în Viena, Budapesta, Triest, Fiume, Gratz și Praga. Din Triest se anunță, că acolo s'ar fi făcută deja acordul însemnat pentru cumpărarea vinurilor italiene și că din portul Marsala ar fi plecat pentru Triest mai multe nave încărcate cu vin. E lucru firesc, că concurența vinurilor italiene va avea mare influență asupra prețurilor vinurilor noastre.

Producțiunea de grâu a Franței în 1892, după cum află „Bulletin des Helles”, face 102.409.950 hectolitre, cam cu $6\frac{1}{2}$ milioane de hectolitre mai puțin de cum e producțiunea medie. Ce privesce însă calitatea, grâul din anul acesta apasă 78 kg., precând în anul comuui abia apasă cam 75 kg. Consumându-se în Franța pre fiecare care an cam 122 milioane de hectolitre grâu, trebuie să se mai importe din străinătate la 20 de milioane hectolitre.

Scoterea din circulațiune a banilor de argint m. o. Prea Veneratul Consistoriu episcopesc din Lugoș în cerculariul Nr. 1836—1892 aduce la cunoștința Ven. Cleru, că prin ordinațiunea în. ministeru r. u. de finanțe Nr. 2486 a. c. cu 31 Dec. 1892 se scot din circulațiune respective nu se mai primesc la oficiile vamale solutore următorii bani de argint monetă convențională: Talerii à 1 fl., talerii à 2 fl., banii mai noi de câte 20 cr. (huszas), banii mai vechi de câte 20 cr., banii cei de câte 10 cr., cei de câte 3 cr., talerii coronați, $\frac{1}{2}$ și $\frac{1}{4}$ de taler coronați. Cel ce au atari bani, să-i schimbe până la finea lui Decembre 1892, căci altcum vor avea în ei perdere cam de 25 %.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Chiar' acum a eșit de su tipariu Calendarul „Aurorei” pre anul comun 1893.

(25) 9-8

Cu portretul Episcopului Inocențiu M. Clain — ca premiu — și alte multe ilustrațiuni frumoșe.

Din cuprinsul variat și interesant al acestui Calendar, însemnăm aici:

Partea Calendaristică: Cronologia pe anul 1893. — Păscălia pe anul 1893. — Sărbătorile și alte zile schimbătoare la răsăriten și apusen. — Posturile. — Regentele an. 1893. — Eclipsese seu întunecimile. — Cele patru anotimpuri astronomice. — Semnele pentru fazele lunii. — Calendariul iulian-gregorian. — **Meteorologie:** Fazele lunii. — Schimbarea timpului după planete. — Têrgurile (după datele oficiose cele mai din urmă.) — Indreptariu financiar. — Serviciul postal și telegrafic.

Partea de citit: În but. (Novelă). — Cântec păstoresc. (Poesie.) — Un prânz la Absolon Vultur. (Novelă). — Berina fidențiată. (Versiune.) — Ce n'am vedut? (Poesie.) — **Higienă:** Câteva reguli prapitoare la creșterea copiilor. — Despre somn. — Despre curățirea corpului. — Despre locuință. — Veselina. (Poesie.) — Idyla modernă. (Poesie.) — Care cărușă e cea mai bine respătită? (Tractat economic.) — **Notițe folositoare:** Flăora de Salcâm. — Rumul ca medicament în contra frigurilor de lapte la vaci. — Conservarea ouălor. — Cele mai bune murături de castraveți. — Esența de trandafir. — Trecerea sughițului. — Suprimarea dorei în casuri de arsuri. — Metoda de a nu mirosi și fumega lampa. — Albirea lănei. — Curățitul vaselor. — Spălarea colorii materiilor. — Curățitul sobelor de fer. — Poleirea mobilelor. — Mijloc pentru de a cunoște aurul. — **Glume:** (Ilustrate): Mare-a țisu-o. — Înțelepțiune de scolar. — Turcesce. Urmarea creșterii de modă. — O anecdotă istorică. — Boinava vană. — Când se face dreptate. — Prosa pensionatului. — La poliție. — O observare. — Căreia-i curisază? — Desamăgire. — Ciungul, ologul orbul și golantul. — Și-a ajuns scopul. — Vechimea științelor. — Publicațiuni.

Se poate procura dela Tipografia „Aurora” A. Todora în Gherla — Szamosujvár câte un exemplar cu 30 cr. + 5 cr. portpostal; er' 6 exemplare procurate de-odată costă numai 1 fl. 80 cr. spedate franco.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

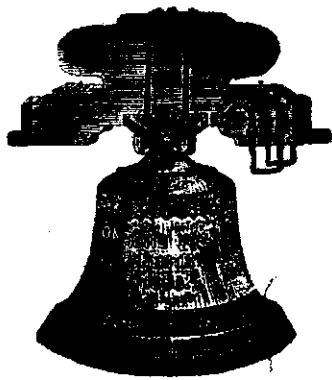
Liferant de curte
alt Altetel Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recușite de
pompieri, turnătorii de clopote și metală

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanoraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 87-52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittă la cerere
gratuită și franco.

Distinsu în anul 1885 la expozițiunea regnicolară din
Budapesta pentru lucru escelent, progresu și capacitate de concurență cu
diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atât grupuri
cât și clopote singurate:
cu scaune de fier patentate și cu
chivere (córne) scutite de frecare.
Fabrica a liferat delatemeierea
sa 1800 clopote mari de metală,
într'alte și cel delametropolia
din Bucuresci în greutate de 8000
kilograme.

Se află umblătoare scutite de
mirosu, arangiamente pentru băi,
conducte pentru apă și pompe
pentru fântăni.

JOSIFU GAVORA (1) 17-26

distinsu cu medalia espositiională cea mare pentru lucru escelent
și gustu bun la expozițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

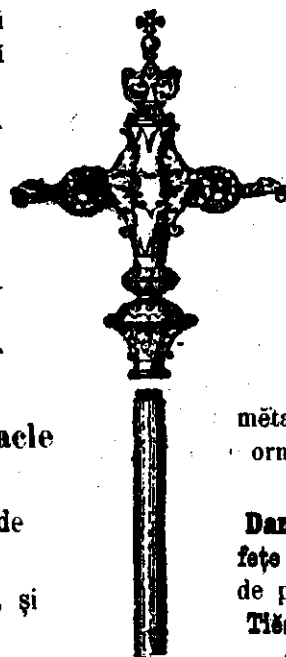
Budapesta, IV, strada Vațului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în caecutare câtă se
poate mai frumoșă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preotesci și
stihare diaconesci
Flamure pentru
biserici și reuniuni.
Flamure pentru
reuniuni de pom-
pieri, de scolar,
reuniuni biseri-
cesci, reuniuni in-
dustriale, de
cântări și de pompe
funebre.

Candelabre, racle
și potire,
luminarie de
parete
și de altariu, și
oandele.

Primesc și efep-
tuiesc iestinu
repararea vestmin-
telor bisericesci,
întrargintarea și
întraurirea de po-
tire, racle, candel
și luminarie de
altariu.

Mare asortimentu
de brodarii de aur,
de argint și de
metsă, precum și de
ornatur bisericesci
brodatē

Dantele bisericesci,
fete de altariu, cruci
de parete și de scôia.
Tisetur bisericesci,
damasturi etc.

Acurătatea mea o potă dovedi cu sute de epistole recunoscătoare.
Licitul de preț și preliminar de spese trimittă la cerere franco.